

חידושים, הנחיות, הלכות ופרשנויות
בסוגיות של אתיקה מקצועית בעריכת דין

גליון מס' 23 ■ אדר ב' תשנ"ב ■ מרץ 1992

יצא לאור ע"י ועדת האתיקה שליד ועד מחוז ת"א בלשכת עורכי הדין ■ העורך: עו"ד יאיר בן-דוד
המערכת: אבן גבירול 30, תל-אביב 64078

חברים יקרים,

משפטית – לא יורשה עורך הדין המייצג לקבל אותו אדם כלקוח במשרדו באותו עניין תמורת שכר נוסף וכן לא יורשה להפנות אותו לעורך-דין ספיציפי.

דא עקא, שכללים אלה לא תמיד נשמרים, ויש חברים שהפכו את הייעוץ במסגרת ציבורית למנוף להשגת תיקים ולקוחות. לאור המקרים שנדונו באחרונה בוועדה, אני רואה לנכון לשוב ולהזכיר לאותם חברים הנותנים ייעוץ משפטי במסגרות ציבוריות ולא להמתעדים לעשות כן, להקפיד על הכללים שצויינו לעיל, ובכך למנוע הן מצב של תחרות בלתי הוגנת עם עמיתיהם, והן את והסיכון של נקיטת הליכים משמעתיים נגדם.

ברכה,
עמוס נצר, עו"ד
יו"ר ועדת האתיקה

גופים ציבוריים רבים מעסיקים עורכי דין לצורך מתן יעוץ משפטי לחבריהם, אם בהתנדבות ואם על בסיס שכר גלובאלי המשולם לעורך הדין. המדובר, למשל, בארגוני צרכנים, אירגוני גימלאים, מועצות פועלים וכיו"ב, אשר היעוץ המשפטי נכלל במסגרת השירותים שהם מספקים לחבריהם.

בעקבות ריבוי הפניות אלינו בעניין זה גיבשה ועדת האתיקה, עוד לפני שנים אחדות, כללים מנחים להסדרת הייעוץ המשפטי הניתן במסגרת כזו. על-פי כללים אלה, הייעוץ במסגרת גוף ציבורי צריך להינתן במשרדי אותו גוף ולא במשרד עורך הדין. כמו כן, אם הפונה לעורך הדין ייזקק לפעולות משפטיות נוספות בעקבות הייעוץ שקיבל – כגון, הגשת תביעה

התשמ"ו-1986, שלפיו מצווה עורך-דין לנהוג יחס חברי כלפי חברו למקצוע.

בפני בית-הדין טען הנאשם כי בעל-הדין שכנגד ניסה בתביעה שהגיש, להוליך שולל את המדינה ואת המוסד אותו הוא מייצג, באמצעות הצגת מערכת עובדתית בלתי נכונה במהלך המשפט, ועל כן מוצדק היה, בנסיבות העניין, להשתמש כלפיו בביטוי "עלילה זדונית".

החלטת בית-הדין המשמעתי המחוזי: בהחליטו להרשיע את הנאשם בעבירות שיוחסו לו, פסק בית-הדין המשמעתי (מפי אב"ד - עו"ד נחמן אמיתי):
"כאשר אנו מלמדים עצמנו שאסור לפרקליט להזהרות עם שולחו - הכוונה היא לא רק ללקוח פרטי אלא גם למוסד, ולו גם מוסד ציבורי או ממשלתי".
אינני מתייחס לגופה של המחלוקת עצמה, שהוא עניין לבית המשפט, ואינני דן בשאלה אם מותר היה למתלונן להשתמש כלפי הנאשם באותם ביטויים, אך

פסק-דין

התבטאות בלתי מרוסנת של ב"כ המדינה כלפי עמיתו במסגרת סיכומים-בכתב

העובדות: הנאשם, עורך-דין שייצג את אחת מזרועות המדינה בתביעה אזרחית שהוגשה נגדה לבית-המשפט, הועמד לדין בגין התבטאות שהתבטא במהלך סיכומים-בכתב שהגיש לבית-המשפט, ככותבו כי ב"כ הצד-שכנגד "מעליל עליה זדונית".
כתב הקובלנה שהוגש נגד הנאשם טען הקובל כי אמירה כזו הינה "בלתי מרוסנת, בלתי מאופקת ובלתי מנומסת", ובכך עבר הנאשם עבירות של פגיעה בכבוד המקצוע, התנהגות שאינה הולמת עורך דין וכן עבירה על כלל 26 לכללי האתיקה המקצועית

ברוך לי כי הנאשם חרג מגדרו ואכן השתמש כלשון בלתי מרוסנת ובלתי מאופקת, כלשון הקובלנה.

איני דן בשלב זה בשאלה, אם היתה מצד המתלונן פרובוקציה, שיש בה כדי להשפיע לעניין העונש. כמו כן איני מודד אמת מידה אחרת לפרקליט המייצג רשות מרשויות המדינה מאשר לפרקליט המייצג אדם פרטי. אני מצפה מהראשון גישה יותר ציבורית, אך מבחינת לשון מכובדת - כולם שווים.

על הנאשם נגזר עונש של נזיפה ותשלום הוצאות הקובל בסך - 750 ש"ח.

בד"מ (ת"א) 24/91, בהרכב: עו"ד נחמן אמיתי - אב"ד, עו"ד נתן קנת ועו"ד דוד גאון. פס"ד מיום 8.3.92.

שכר-טירחה

למי מגיעות הוצאות-משפט שנפסקו לטובת מבוטח, כאשר חברת הביטוח ניהלה בשמו את המשפט?

העובדות: עורך-דין ייצג אדם שנתבע בתביעה על בסיס רשלנות מקצועית. בהיות הנתבע מבוטח בביטוח אחריות מקצועית, ובהתאם לתנאי הפוליסה, העמידה לרשותו המבטחת את עורך-הדין אשר ייצגו במשפט והיא גם נשאה בשכר-טירחתו של עורך-הדין ובכל יתר הוצאות, כאשר הנתבע נדרש לשלם רק את סכום ההשתתפות העצמית על-פי הפוליסה.

נתבע המשפט נדחתה התביעה, והתובע חוייב לשלם לנתום הוצאות משפט בסך 2000 ש"ח. הנתבע פנה ישירות לבי"כ התובע, דרש את סכום ההוצאות שנפסקו לזכותו וביקש כי ההמחאה תיעשה על שמו. בעקבות כך הגיעה למשרד בי"כ הנתבע המחאה על סך 2000 ש"ח, לפקודת הנתבע בגין הוצאות המשפט.

בפנייתו לוועדת האתיקה שואל בי"כ הנתבע: "למי עלי להעביר את ההמחאה: למבוטח (הנתבע) או למבטחת? זאת התחשב בכך, שבכל הוצאות המשפט לרבות שכר-טירחתי, נשאה המבטחת כלבד, ומרשי (הנתבע) אף לא שילם עד כה למבטחת את סכום ההשתתפות העצמית שבו הוא מחוייב על-פי הפוליסה".

חות דעת ועדת האתיקה: לדעת הוועדה, בנסיבות העניין מגיעות הוצאות שפסק בית-המשפט למבטחת ולא למבוטח. כיוון שההמחאה בגין החזר הוצאות המשפט נעשתה על שמו של המבוטח, צריך עורך הדין לפנות לתובע ולבקשו שיכין המחאה חדשה על שם המבטחת.

בי"כ קיבוץ הנתבע במשפט רשאי לבוא בדברים עם חברי הקיבוץ - גם אם הוזמנו להעיד מטעם הצד-שכנגד

העובדות: עורכת דין מייצגת קיבוץ בתביעה שהגישו נגדו שני חברי-הקיבוץ לשעבר. בי"כ התובעים הזמין כעדים מטעמם של לקוחותיו שני חברי קיבוץ אשר כיהנו בתקופה הרלוונטית בתפקיד מזכיר הקיבוץ ויורר האסיפה הכללית שלו. בפנייה לוועדת האתיקה ביקשה עורכת הדין היתר מיוחד לבוא בדברים עם העדים הנ"ל, לאור הוראת כלל 37 לכללי האתיקה המקצועית התשמי"ו-1986.

חות דעת ועדת האתיקה: לדעת הוועדה, בנסיבות המקרה אין עורכת הדין זקוקה להיתר מיוחד של הוועד המחוזי, או בית המשפט, כדי להפגש עם עדים שהוזמנו מטעם הצד-שכנגד, כאמור בסעיף 37 (ג) (2) לכללי האתיקה. זאת משום שהעדים בהם מדובר פעלו בתפקידיהם כאורגנים של הקיבוץ, שהינו אגודה שיתופית, אשר אינה מסוגלת לנהל את ענייניה אלא ע"י האורגנים שלה.

לאור זאת, העדים הללו הם גם ה"לקוח" של עורכת הדין, שכן הם פעלו בשם הקיבוץ במועד הרלוונטי לתביעה, כאמור בס"ק ג' (1) ו-3) לכלל 37 האמור. בהתאם לכך רשאית בי"כ הקיבוץ להפגש עם העדים הללו, גם ללא הסכמת הצד-שכנגד או בא"כוחו, ובכפוף לכך כי הם יוזמנו גם כעדים מטעם הקיבוץ עצמו.

עו"ד ובית-המשפט

עו"ד שנתן תצהיר אישי בבקשה לביטול פסק-דין, אינו רשאי להמשיך להופיע בתיק

העובדות: עורך-דין הופיע לדין בבקשת התנגדות לביצוע שטר. הצד שכנגד לא הגיע במועד, ועל כן, לאחר המתנה של 15 דקות נכנס עורך-הדין ללשכת הרשמת וקיבל החלטה הדוחה את הבקשה. בצאתו מלשכת הרשמת, כעבור כ-30 דקות, עדיין לא הגיע הצד-שכנגד. לאחר מספר ימים הגיש הצד-שכנגד בקשה לביטול ההחלטה שניתנה בהגדרו, והוא טוען בתצהיר כי איחר לדין רק 10 דקות.

בפנייתו לוועדת האתיקה כותב עורך הדין: "אודה לכם אם תחוו לי דעתכם, האם אני רשאי למסור

תצהיר נגדי, לפיו איחור הצד-שכנגד עלה על 30 דקות, ובד בבד לייצג את מרשי בדיון!

חוות דעת ועדת האתיקה: לדעת הוועדה אין עורך-הדין רשאי להמשיך ולהופיע בתיק זה, אם יתן תצהיר מטעמו, אלא אם כן ההחלטה שניתנה במעמד צד אחד תבוטל, והתיק יוחזר לדיון מחדש.

כלל 36 לכללי האתיקה המקצועית התשמ"ו-1986, העוסק בעדות של עורך דין, קובע כדלקמן:

(א) לא ייצג עורך דין אדם בהליכים משפטיים. לרבות ערעור. אם הוא עומד להעיד מטעם אותו אדם באחד השלבים האמורים: נקרא עורך הדין להעיד מטעמו של אדם אחרי שהחל לייצג - יחדל מן הייצוג.

(ב) הודאות סעיף קטן (א) לא יחולו על מסירת עדות כשעורך דין נקרא להעיד בידי בעל-דין יריב. או בעניין שהוא סכני. או כרשום בית המשפט או ברשום הוועד הסחוי. במקרה שלפנינו, אף שהתצהיר שאותו מבקש עורך הדין להגיש עוסק בעניין שלכאורה הינו טכני ונופל בנדר ס"ק (ב) לעיל, הרי לאור הנסיבות, נושא משך האיחור של הצד-שכנגד הופך להיות מהותי לגבי סיכויי הבקשה להתקבל או להידחות, ועל כן מנוע עורך-הדין מלהעיד בעניין זה וגם להמשיך בייצוג.

זכאי לשכר-טירוחו גם אם התיק הסתיים בהסדר ישיר בין הלקוח לחייב, ואם אין הלקוח משלם, זכאי עורך הדין לתבוע אותו.

עו"ד ולקוחו

מהי זכותו של עו"ד על נוסח מסמך משפטי שניסח תמורת תשלום עבור לקוחו?

העובדות: עורך דין ניסח עבור לקוחו מסמך משפטי שהופץ בין צדדניו של הלקוח אגב רכישתם את המוצר או קבלתם את השירות שנותן הלקוח. כפנייה לוועדת האתיקה שואל עורך הדין: "האם אני רשאי לציין בשולי המסמך את שמי כמי שניסח את המסמך? האם מותר לי לציין בשולי המסמך כי כל הזכויות שמורות, ואין להעתיק את המסמך ללא קבלת רשות מהלקוח ו/או ממני? אם יסתבר כי מאן-דהוא העתיק את המסמך, או שהלקוח עשה בו שימוש גם למטרות נוספות מבלי שידעתי על כך - האם אני זכאי לתבוע שכר-טירחה מהמעתיק או מהלקוח?"

חוות דעת ועדת האתיקה: מסמך אשר לא נערך ככתב בידיו, איו עוה"ד רשאי לרשום בשוליו את שמו כמנסח. אשר לנושא זכויות היוצרים, זהו נושא משפטי שאינו מעניינה של ועדת האתיקה. עם זאת, ראוי להעיר כי הוועדה כבר קבעה בעבר, שכאשר עורך-דין מעתיק מסמך משפטי שנוסח על ידי עמיתו מבלי לקבל את רשות מנסח המסמך, יש בכך טעם לפגם מן ההיבט המשמעותי - להבדיל מההיבט המשפטי, שהוועדה אינו דנה בו - ולכאורה יש בכך משום התנהגות שאינה הולמת עורך דין וכן חריגה מן היחס החברי שעורך דין מחוייב בו כלפי חברו למקצוע, לפי כלל 26 לכללי האתיקה המקצועית.

יפוי כוח

עו"ד אינו רשאי להתפשר בשם לקוח שניתק עמו קשר גם אם בידי יפוי כוח תקף

העובדות: עו"ד נתבקש על-ידי לקוחו לייצגו בתביעת נזיקין כנגד מעבידו בגין תאונת עבודה. הלקוח הופנה ע"י פרקליטו לבדיקת מומחה רפואי, אשר פסק לו אחוזי נכות שצמיתה. זמן קצר לאחר קבלת חוות הדעת, ולפני שנבדק ע"י מומחה מטעם הצד-שכנגד, ניתק הלקוח קשר עם פרקליטו, וכנראה

עו"ד ולקוחו

האם רשאי הלקוח להגיע להסדר ישירות עם הצד-שכנגד מבלי לערב את בא-כוחו?

העובדות: עו"ד המייצג לקוח בתיקי הוצאה-למעול פנה לוועדת האתיקה בשאלות הבאות:

א. האם רשאי הלקוח (הזוכה) להגיע להסדר עם הצד-שכנגד (החייב) על מנת לקבל ממנו כספים ולחתום לו על אישור שלפיו התיק ייסגר?

ב. האם התחייבות כזו מחייבת גם אותי, כפרקליטו של הזוכה, למרות שנעשתה ללא ידיעתי והסכמתי?

ג. האם אין במתן יפוי-כוח של הלקוח לפרקליטו משום שלילת כוחו של הלקוח לייצג את עצמו, וכל הסכמה שלו אין בה ולא כלום? מובן, שהבעייה מתעוררת כאשר הלקוח מסרב לשלם את מלוא שכר הטירחה. האם אני רשאי להמשיך בפעולות נגד החייב לגביית שכר-הטירחה?"

חוות דעת ועדת האתיקה: הוועדה בדיעה כי לקוח המוסר עניין לטיפול פרקליטו זכאי בכל עת להגיע לכל הסדר של פשרה עם הצד-שכנגד. זאת, כמובן, כאשר הצד-שכנגד הוא החייב עצמו ולא עורך-דינו, אחרת עורך-הדין של הצד-שכנגד עובר על כללי האתיקה בהתירו מעשה כזה.

אשר לשכר-הטירחה, הוועדה סבורה כי עורך-הדין

ירד מן הארץ. בינתיים, בחלוף זמן רב, פנה המעביד אל עורך-הדין והציע לו הצעת פשרה לסילוק התביעה. בפנייה לוועדת האתיקה כתב עורך-הדין: "התביעה מתיישנת בעוד שבועות ספורים, ובידי מצוי יפוי-כוח המאפשר חתימה על כתבי קבלה ושחרור לפי שיקול דעתי. במצב דברים בו אין באפשרותי להחתיים את מרשי על כתבי השחרור, נראה כי הדרך היחידה להציל את התביעה היא חתימתי עליהם בתוקף יפוי הכוח שבידי, שאם לא כן, התביעה תתיישן. אומנם קיימת אלטרנטיבה אחרת והיא הגשת תביעה לביית-המשפט, אולם אם תוגש התביעה, ידרוש המעביד ממרשי להיבדק ע"י מומחה רפואה מטעמו ו/או לענות בתצהיר על שאלונים, וכמובן שבבוא הזמן יהיה צורך להעיד בבית המשפט. במצב דברים זה בו לא ניתן יהיה להענות לדרישות הג"ל, קרוב לוודאי שהתביעה תידחה ע"י בית המשפט, ומרשי יחוייב בהוצאות משפט. לאור זאת, אבקש הנחייתכם כיצד לנהוג".

חוות דעת וועדת האתיקה: לדעת הוועדה, אין עורך-הדין רשאי במקרה זה להענות בשם לקוחו להצעת הפשרה שהוצעה לו. אמנם יפוי-הכוח מאפשר לעורך-הדין גם לחתום בשם מרשו על כתבי קבלה ושחרור, אך בהעדר אפשרות להביא את הצעת הפשרה ליריעת הלקוח, מנוע עורך-הדין מלעשות שימוש בסמכות זו, שכן כללי האתיקה אוסרים על פשרה הנעשית בניגוד לדעת הלקוח או שלא בידיעתו. הוועדה הדגישה כי גם החשש שכספי הפשרה ירדו לטמיון אינו מצדיק ביצוע פשרה שאינה על דעת הלקוח.

חסיון

מתן הודעה לאפוטרופוס כללי על היות אדם זקוק למינוי אפוטרופוס - אינו פוגע בחסיון

העובדות: עורך-דין עומד בקשרי ידידות עם אלמנה קשישה וערירה, אשר מחמת מחלה או גילה המתקדם אינה מסוגלת לדאוג לענייניה כראוי. לימים באה לשהות עם הקשישה קרובת משפחה של בעלה המנוח. מתוך שיחה עם קרובת המשפחה למד עוה"ד כי ככוונתה להשתלט על רכושה של הקשישה ע"י החתמתה על כתב הסתלקות מירושת בעלה המנוח, או צוואה שבה היא מורישת לה את כל רכושה. הקרובה אף ביקשה מעורך-הדין לטפל עבורה בהליכים הקשורים לכך, אך עורך הדין סירב לשתף עמה פעולה.

בפנייה לוועדת האתיקה כתב עורך הדין: "לאחר שסירבתי לבקשת קרובת המשפחה לתת לה את

השירותים המשפטיים לצורך מימוש כוונותיה, סביר להניח כי היא תפנה לעורך דין אחר. לאור זאת, ברצוני להודיע לאפוטרופוס הכללי ו/או למשרד העבודה והרווחה על הצורך למנות אפוטרופוס לקשישה, בין אם באופן כללי ובין אם לצורך ההליכים בקשר לעזובן. ואולם, רצוני זה מבוסס בחלקו על דברים שאמרה לי הקרובה באשר לכוונותיה, כשפנתה אלי לצורך מתן יעוץ משפטי. יחד עם זאת, העובדה הבסיסית על אי-יכולתה של הקשישה לדאוג לענייניה כראוי ידועה לי לא מתוך שיחותי עם הקרובה, אלא מתוך הכרות אישית עם הקשישה, אשר קדמה לשיחות אלה. מכאן השאלה: האם רשאי (או אפילו חייב) אני ליידע את האפוטרופוס הכללי ו/או המשרד העבודה והרווחה בדבר הצורך למנות אפוטרופוס לאלמנה, והאם לא יהיה בכך משום פגיעה בחסיון המקצועי?

חוות דעת וועדת האתיקה: לדעת הוועדה, בניסיונות העניין, עורך הדין ינהג נכון אם יביא לידיעת האפוטרופוס הכללי כי למיטב ידיעתו - ומבלי להכנס לפירוט - זקוקה הקשישה למינוי אפוטרופוס. בכך ימלא עורך-הדין את חובתו האנושית, מבלי לפגוע בחסיון המקצועי.

עו"ד כיועץ

הניתן להפעיל בארץ שירות למתן ייעוץ משפטי באמצעות מכשיר הטלפון?

העובדות: בקרוב אמור להכנס לארץ שירות, הנהוג זה מכבר בארה"ב, לקבלת מידע באמצעות הטלפון, כאשר נתן השירות קובע את המחיר לכל דקה של שיחה ומחייב בכך את המתקשר. ועדת האתיקה נתבקשה לחוות את דעתה, האם ניתן לכלול במסגרת שירות כזה גם מתן ייעוץ משפטי באמצעות הטלפון?

חוות דעת וועדת האתיקה: לדעת הוועדה, אין להתיר בארץ שירות של מתן ייעוץ משפטי באמצעות הטלפון. גם בהנחה שהשירות יינתן על-ידי עורכי דין ולא יהווה הסנת גבול המקצוע, הרי שירות כזה מטבעו הינו שטחי ועלול לגרום נזק ללקוחות, שכן אין עורך הדין יכול במסגרת כזו לעיין במסמכים רלוונטיים ולתת יעוץ מלא, מקיף ומעמיק. עם זאת מבקשת הוועדה להדגיש, כי האיסור אינו חל על יעוץ טלפוני הניתן על-ידי עורך דין ללקוחותיו הקבועים. במסגרת יחסי עו"ד - לקוח, בהחלט ייתכן מצב שלקוח ייזדקק לעיצה טלפונית מפרקליטו, ועורך הדין רשאי לתת ייעוץ כזה ואף לחייב את הלקוח.